

Δεξιά ρεβάνς στα ΑΕΙ της Αμερικής

Εκπαίδευση με σπόνσορα

Του CHRISTOPHER NEWFIELD*

Στο μεγαλύτερο μέρος της ιστορίας του, το αμερικανικό πανεπιστημιακό σύστημα είχε ως αποστολή την οικονομική και κοινωνική πρόοδο, η οποία στην Ευρώπη έβρισκε την έκφρασή της στο κράτος πρόνοιας.

Ο ρόλος του αυτός, όμως, σιγά σιγά ξεχνιέται: το πανεπιστήμιο αποτελεί ολοένα και περισσότερο δεξαμενή για την άντληση εργατικού δυναμικού και παροχής υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. Έτσι, είτε πρόκειται για το «διαγωνισμό αριστείας» στη Γερμανία, είτε για τις «μεταρρυθμίσεις» στη Γαλλία, τα κριτήρια για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού πανεπιστημιακού χώρου εμπνέονται σήμερα περισσότερο από τα ελαττώματα του αμερικανικού παρά από τα προτερήματά του.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, μέσα σε μια αφθονία χωρίς πραγματική δομή ή μηχανισμό διοίκησης, το μόνο κριτήριο που έχει αξία είναι μια αμφιλεγόμενη κατάταξη «καλών» και «κακών» πανεπιστημίων. Έτσι, κάθε περιοχή έχει κάποια «καλά» πανεπιστήμια, μια φήμη που συνήθως οφείλεται λιγότερο στην ποιότητα των παρεχόμενων σπουδών και περισσότερο στην αρχαιότητα του εκπαιδευτικού ιδρύματος, στο επίπεδο δυσκολίας στην επιλογή, στους πόρους και την αναγνωρισιμότητα των καθηγητών του.

Η αξία ενός «πανεπιστημίου» καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τη δυσκολία εισόδου των υποψηφίων. Τα πανεπιστήμια Χάρβαρντ και Στάνφορντ, για παράδειγμα, δέχονται μόνον έναν υποψήφιο στους δέκα. Τέτοια ποσοστά προκαλούν την έντονη επιθυμία φοίτησης και εντυπωσιάζουν με την εικόνα αριστείας που μεταδίδουν, αυξάνοντας τη «δημοτικότητα» τους.

Μια πραγματική βιομηχανία αναπτύχθηκε, με αυτόν τον τρόπο, στο περιθώριο των πανεπιστημίων, με σκοπό να βοηθήσει τους μελλοντικούς φοιτητές να προετοιμαστούν για τη συνέντευξη εισαγωγής τους στο ίδρυμα της επιλογής τους, η φοίτηση στο οποίο θα κάνει πιο ελκυστικό το βιογραφικό τους. Περίπου το 20% των φοιτητών που γίνονται δεκτοί στα μεγάλα πανεπιστήμια χρειάστηκε να καταφύγει σε προσωπικό «εκγυμναστή», η αμοιβή του οποίου μπορεί να φτάσει τα 30.000 δολάρια (22.102 ευρώ)...

Στην πραγματικότητα, μόνο 35 πανεπιστήμια δέχονται λιγότερο από έναν φοιτητή στους τέσσερις (1). Τα 100 πρώτα δέχονται έναν στους δύο, ενώ η πλειονότητα των πανεπιστημίων είναι ανοιχτή σε όλους.

Το συγκεκριμένο σύστημα επιλογής, όμως, δεν εγγυάται την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης από όλα τα πανεπιστήμια, καθώς νομιμοποιεί τη σημασία των πόρων που παρέχονται στα κορυφαία εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία δεν αντιπροσωπεύουν παρά μόνο το 1%-2% του συνόλου. Τα δέκα καλύτερα εξοπλισμένα πανεπιστήμια έλαβαν το μισό της αύξησης των ιδιωτικών χορηγιών για το 2006 (2).

Το Στάνφορντ της Καλιφόρνια που διαθέτει ήδη χρηματοδότηση («endowment») 14 δισ. δολαρίων, προχώρησε πρόσφατα σε εκστρατεία για τη συλλογή επιπλέον 4,3 δισ. Είναι φανερό ότι το σύστημα επιλογής δίνει σε μια μικρή, κυρίως, ελίτ την πρόσβαση σε απεριόριστους πόρους. Πρόκειται για μια ανεπίσημη εκδοχή, μια εκδοχή «αλά αμερικέν» κατά κάποιον τρόπο, των γαλλικών ανώτατων σχολών («grandes ecoles») (3). Η πανεπιστημιακή φοίτηση, η οποία αποτέλεσε για χρόνια τον κατεξοχήν κοινό παρονομαστή της αμερικανικής κοινωνίας, χρησιμοποιείται σήμερα ως μεγεθυντικός φακός που αποκαλύπτει την αυξανόμενη ανισότητα του κοινωνικού συστήματος.

Το μεταπολεμικό δόγμα

Η κατάσταση αυτή διαφέρει από εκείνη των ετών ευημερίας που ακολούθησαν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Ουάσιγκτον τότε εμπιστευόταν στο δημόσιο πανεπιστήμιο την αποστολή να μειώσει τις κοινωνικές ανισότητες. Από το 1945 και ύστερα, ίδρυσαν πληθώρα δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σκοπό να επιτρέψουν τη μαζική πρόσβαση των λαϊκών στρωμάτων στην ανώτατη εκπαίδευση. Τα ιδρύματα αυτά μετατράπηκαν, έτσι, σε χοάνη κοινωνικής συνοχής: Μεταξύ 1940 και 1970, ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε από 1,5 εκατ. σε 8 εκατ. Τα επόμενα 30 χρόνια ο αριθμός αυτός διπλασιάστηκε.

Παραδόξως, η παρένθεση αυτής της «κοινωνικής ισότητας» οφείλεται κατά ένα μέρος στον ψυχρό πόλεμο. Μέσα σε ένα αντικομμουνιστικό και αντισοσιαλιστικό κλίμα, το

πανεπιστήμιο ήταν το ιδανικό εργαλείο που μπορούσε να αλλάξει την κοινωνική δομή της χώρας με αξιοκρατικά μέσα. Με αυτόν τον τρόπο, εμποδίστηκε κάθε προσπάθεια καθαρά εργατικής πολιτικής ή πολιτικής κοινωνικής ισότητας.

Τα πανεπιστήμια δεν προορίζονταν να μορφώσουν την «εργατική τάξη», αλλά κυρίως να τη μετατρέψουν σε στρατό «εργατών της γνώσης» στην υπηρεσία του εργοστασίου Αμερική. Με αυτό το σκεπτικό, πολλοί δεξιοί πολιτικοί αποφάσισαν να αυξήσουν τις δημόσιες δαπάνες για την παιδεία, ενώ η ομοσπονδιακή κυβέρνηση χρηματοδοτούσε γενναίως τα πανεπιστήμια που θα φιλοξενούσαν παλαιούς αγωνιστές. Η κυβέρνηση χρησιμοποίησε επίσης τη σοβιετική στρατιωτική απειλή για να δικαιολογήσει τα κονδύλια που διατέθηκαν για ερευνητικούς σκοπούς: ο προϋπολογισμός του National Science Foundation (4) εκατονταπλασιάστηκε μεταξύ των ετών 1952 και 1962...

Το αμερικανικό πανεπιστημιακό σύστημα οφείλει, επομένως, μεγάλο μέρος της φήμης του σε μια μυστική διαδικασία εθνικοποίησης του κόστους ανάπτυξης της χώρας.

Αρχικά σημειώθηκε εντυπωσιακή άνοδος των κονδυλίων που προορίζονταν για την ανώτατη εκπαίδευση: δεν μιλάμε για 5% ή 8%, αλλά για 25% και κάποιες φορές 100%. Τα άλματα αυτά, τόσο εντυπωσιακά όσο και άνισα, προκαλούσαν τον ενθουσιασμό των πανεπιστημιακών κύκλων, έδιναν νέο νόημα στην αποστολή τους και επέτρεπαν την αποδέσμευση των απαραίτητων πόρων για την αντιμετώπιση των όποιων δυσκολιών.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ.

Το εκπαιδευτικό μάννα αντιπροσώπευε, επίσης, μια εκπληκτική ευκαιρία ανάπτυξης για εκατομμύρια φοιτητές, οι οποίοι προέρχονταν από οικογένειες που κανένα μέλος τους δεν είχε πρόσβαση στα ανώτατα ιδρύματα. Αυτό οδήγησε στην αφύπνιση των λαϊκών τάξεων, στη συνειδητοποίηση της δύναμής τους, στην επιθυμία να ορίσουν το μέλλον τους.

Δημοκρατικό πανεπιστήμιο

Το πανεπιστήμιο ερχόταν, επίσης, να συνδέσει την εκπαίδευση με την έρευνα. Απαντούσε τόσο στις φιλοδοξίες του μέσου πολίτη όσο και στις προσδοκίες διανοουμένων, επιστημόνων, επιχειρηματικών κύκλων και στρατού.

Οι ερευνητές που συχνά δεν ανήκαν στις παραδοσιακές ελίτ, άρχιζαν να αισθάνονται ως μία από τις κινητήριες δυνάμεις της μεταβιομηχανικής οικονομίας. Αισθάνονταν ότι είχαν δικαίωμα σε μεγαλύτερο έλεγχο του έργου τους, αλλά και σε καλύτερες αποδοχές.

Από την πλευρά τους, οι φοιτητές έδειχναν όλο και πιο ανοιχτοί σε κοινωνικά κινήματα που δεν ήταν σε μεγάλο βαθμό αποδεκτά στους πανεπιστημιακούς κύκλους, ενθαρρύνοντας μάλιστα την ισότητα των φύλων και των φυλών. Τελικά, το πανεπιστήμιο φαινόταν να επιχειρεί τη σύνθεση δημόσιας υπηρεσίας και αριστείας, κοινωνικής ισότητας και πλούτου. Θεωρούσε ότι ήταν η αντανάκλαση μιας δημοκρατίας όλο και πιο πολυεθνικής και φιλοδοξούσε να σπρώξει τα σύνορα της γνώσης όλο και πιο μακριά.

Οι αλλαγές που σημειώθηκαν μετά τον πόλεμο συχνά οφείλονταν στις πρακτικές κάποιων παραδοσιακών πανεπιστημίων που αψηφούσαν από καιρό τους κανόνες που είχαν θέσει οι επιχειρήσεις.

Στις αρχές του 20ού αιώνα, ο συντηρητικός πρόεδρος του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, Μπέντζαμιν Γουίλερ, ισχυριζόταν ότι είχε ως αποστολή «τη σωτηρία και την απελευθέρωση των ανθρώπων από τη σκλαβιά». Μερικές δεκαετίες αργότερα, το πανεπιστήμιο έθετε τις βάσεις ενός ερευνητικού έργου απελευθερωμένου από οικονομικές ή πολιτικές πιέσεις και διδασκε την ηθική της πνευματικής εργασίας, θεμελιώνοντας το δικαίωμα των πανεπιστημιακών να ελέγχουν την ποιότητα του παραγόμενου έργου τους με κριτήρια αξιολόγησης που έθεταν οι ίδιοι.

Προερχόμενοι συχνά από τις τάξεις των καθηγητών, οι διοικητές των ιδρυμάτων έκλιναν περισσότερο στο να αντιπροσωπεύσουν και να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς παρά τις όποιες πολιτικές ή τους χορηγούς. Κάθε σχολή ήταν υπεύθυνη για τον τρόπο εισαγωγής των φοιτητών και το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών.

Βεβαίως, το πανεπιστήμιο συνέχιζε να υπηρετεί το καπιταλιστικό σύστημα, αλλά προσπαθούσε να ξεφύγει από την εξάρτησή του και να αφιερωθεί στην ανάπτυξη μορφών ανθρώπινης εξέλιξης που απείχαν από την αμερικανική εμμονή στην οικονομική ανάπτυξη.

Οι συνέπειες του θετικού αυτού ρεφορμισμού επρόκειτο σύντομα να φανούν στη νέα μορφωμένη, μεσαία τάξη. Η συμμετοχή των φοιτητών στο κίνημα για τα δικαιώματα του πολίτη και στις εκδηλώσεις κατά του πολέμου στο Βιετνάμ αποτέλεσε την πρώτη ένδειξη των επερχόμενων αλλαγών. Παρ' όλα αυτά, η πιο μεγάλη πρόκληση για τους ιθύνοντες ήταν ο χειρισμός της νέας γενιάς πτυχιούχων που ήταν ελάχιστα πολιτικοποιημένοι και προορίζονταν να αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο του συστήματος.

Τα στελέχη αυτά έδιναν πνοή στην οικονομία, αμφισβητούσαν όμως τους κανόνες του παιχνιδιού.

Η τάξη των πτυχιούχων

Σύμφωνα με την ανάλυση του οικονομολόγου του Χάρβαρντ, Τζον Κένεθ Γκάλμπρεϊθ, η νέα, μεσαία τάξη πτυχιούχων δημιουργούσε μια «τεχνοδομή» που το αυταρχικό σύστημα αδυνατούσε να υποτάξει.

Η τάξη αυτή θεωρούσε την επιχείρηση κοινωνικό θεσμό, δεν δεχόταν ότι η κατανάλωση αποτελούσε το μοναδικό σκοπό της εργασίας, ούτε ότι η ανάπτυξη ορίζεται με καθαρά οικονομικούς όρους. Ο Γκάλμπρεϊθ έγραφε ότι οι μορφωμένες μάζες αντιστέκονταν στις «ισχυρές πιέσεις να μπουν στο σύστημα», θέτοντας έτσι σε κίνηση «τους μηχανισμούς χειραφέτησης» στο όνομα των «πτυχών της ζωής που έως τότε είχαν μείνει στο περιθώριο» (5).

Οι παραδοσιακές ελίτ σταδιακά συνειδητοποίησαν ότι οι πτυχιούχοι έφερναν έναν νέο τρόπο σκέψης όσον αφορά τα οικονομικά, πολιτικά και πολιτισμικά δικαιώματα. Αρχισαν, έτσι, να αντιλαμβάνονται ότι αποτελούν πραγματικούς μοχλούς της κοινωνίας και να θεωρούν τη δουλειά τους πραγματική πηγή εθνικού πλούτου. Διψούσαν, επίσης, για πολιτιστικά δρώμενα και ασχολίες που θα γέμιζαν τον ελεύθερο χρόνο τους.

Καταλαβαίνουμε καλύτερα την έλευση της δεξιάς στην εξουσία από τις προσπάθειες που κατέβαλε στη δεκαετία του 1980 να καταστρέψει την κοινωνική δημοκρατία όπως την αντιλαμβάνονται στις ΗΠΑ, με σκοπό να περιορίσει το κόστος της και να θέσει εμπόδια στην κοινωνική ισότητα.

Ο «πόλεμος των πολιτισμών» είχε αρχικά ως στόχο τα πανεπιστήμια των πολιτειών με έντονη κοινωνική παράδοση. Αντιδρώντας στο «πολιτικό ορθό» και σε άλλα ρεύματα σκέψης των πανεπιστημιακών κύκλων, η δεξιά προσπαθούσε να ανακόψει τη δύναμη της «νέας τάξης». Οι επιθέσεις της είχαν στόχο χαρακτηριστικές ιδέες της νέας τάξης, όπως τον αγώνα κατά των φυλετικών διακρίσεων και την επιθυμία αυτονομίας στην εργασία. Είχαν, όμως, και έναν ακόμα στόχο: τον επιστημονικό «εγκλεισμό» που δεν ανταποκρινόταν επαρκώς στη λογική της αγοράς.

Ο πόλεμος ιδεών πέρασε μέσα από έναν οικονομικό πόλεμο κατά των φιλοδοξιών της νέας μορφωμένης τάξης. Τα μέσα του πολέμου ήταν η φορολογία και οι ιδιωτικοποιήσεις. Προκλήθηκε, έτσι, μια εικονική κρίση χρηματοδότησης που οδήγησε σε μείωση των πόρων που προορίζονταν για το δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι περικοπές στον προϋπολογισμό των κρατικών πανεπιστημίων δεν επέφεραν μείωση του εισοδήματος των φορολογουμένων (και των γονέων), αλλά περιορισμό του μέρους της φορολογίας εισοδήματος που διατίθεται στα ανώτατα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία συγκέντρωναν το 80% των αμερικανών φοιτητών (6).

Τα πανεπιστήμια είδαν τους προϋπολογισμούς τους να μειώνονται κατά το ένα τρίτο εδώ και 25 χρόνια. Για το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, πρωτοπόρο στην έρευνα, η πτώση αγγίζει το 40% από το 1990.

Προκειμένου να καλυφθεί το κενό αυτό, τα δημόσια πανεπιστήμια κατέφυγαν στις χορηγίες, ιδιαίτερα για να χρηματοδοτήσουν συγκεκριμένα ερευνητικά προγράμματα (7). Αναζήτησαν, επίσης, περισσότερους ιδιωτικούς πόρους και αύξησαν αισθητά τα διδάκτρα. Παράλληλα, η χρηματοδότηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων, η οποία ευνοείτο από τη γενναιοδωρία όλο και πιο πλούσιων χορηγών, καθώς και από την τοποθέτηση κεφαλαίων στις χρηματαγορές, αυξήθηκε από 10% σε 20% ετησίως. Εδώ και 15 χρόνια -το Χάρβαρντ, πάντως, έχασε 350 εκατ. δολάρια από την κατάρρευση ενός τίτλου... Η αντίθεση ανάμεσα στον πλούτο των ιδιωτικών πανεπιστημίων και τα προβλήματα των δημόσιων ιδρυμάτων, οδήγησε τα τελευταία στην ίδια λογική. Στο εξής, ακόμη και οι κοσμητόρες και οι πρόεδροι των σχολών μπαίνουν στο χορό, προσεγγίζοντας γονείς, παλιούς μαθητές, δημοτικές αρχές, κατοίκους.

Διδάκτρα παντού

Η δυναμική αυτή για τα δημόσια πανεπιστήμια είναι παράλογη και χωρίς ελπίδα. Αν είχαν σκοπό να επανακτήσουν υπό τη μορφή τόκων τη δημόσια χρηματοδότηση που έχασαν από το 2001, το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, για παράδειγμα, θα έπρεπε να βρει από τη μία μέρα στην άλλη... 25 δισ. δολάρια. Όσα, δηλαδή, και το Χάρβαρντ, ένα ίδρυμα με ιστορία 400 ετών (8).

Η αύξηση των διδασκων γρήγορα φάνηκε ως η μόνη δυνατή διέξοδος. Έτσι, τα διδάκτρα διπλασιάστηκαν το 2001, και αν χρειαζόταν να καλυφθεί και πάλι το κενό, έπρεπε να διπλασιαστούν και να φτάσουν τα 15.000 δολάρια το χρόνο. Πλέον, η πλειονότητα των δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τείνει να προσορίζει τους ιδιωτικούς πόρους που εξασφαλίζει για προγράμματα με ιδιαίτερο βάρος ή προγράμματα που θεωρείται ότι θα αποφέρουν οικονομικά. Δημιουργούνται, έτσι, γκέτο αριστείας μέσα στα ίδια τα ιδρύματα, όπου η παρακμή έρχεται με τόσο αργούς ρυθμούς, ώστε να μην συγκινείται πολύς κόσμος. Εκτός από μια μικρή ελίτ, οι ιδιωτικοποιήσεις συνοψίζονται στην ακόλουθη εξίσωση: πληρώνουμε περισσότερα για να έχουμε λιγότερα.

Κάνοντας αγώνα να προσελκύσουν τους πιο φερέγγυους φοιτητές, τα πανεπιστήμια οξύνουν το κοινωνικό χάσμα, μιας και οι φτωχοί φοιτητές κατευθύνονται σχεδόν πάντα στα λιγότερο εξοπλισμένα ιδρύματα. Παράλληλα, το χρέος των φοιτητών και των γονιών τους αυξάνεται: τα τρία τέταρτα των αμερικανικών οικογενειών πρέπει να πάρουν δάνειο για να σπουδάσουν τα παιδιά τους. Ακόμα μία συνέπεια είναι ότι εκείνοι που φιλοδοξούν να κάνουν καριέρα στο δημόσιο τομέα είναι όλο και λιγότεροι, καθώς φοβούνται ότι οι μελλοντικοί μισθοί τους, οι οποίοι είναι χαμηλότεροι απ' ό,τι στον ιδιωτικό τομέα, δεν τους επιτρέπουν να εξοφλήσουν τα χρέη τους.

Επιπλέον, τα ιδρύματα για να γίνουν πιο ελκυστικά στα μάτια του φοιτητή-πελάτη, αυτού που πληρώνει δηλαδή, διαθέτουν όλο και μεγαλύτερο μέρος των προϋπολογισμών τους σε τομείς που δεν έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση, όπως το μάρκετινγκ ή η εξωτερική ανακαίνιση των εξοπλισμών.

Σε τέτοιο σημείο που, μεταξύ των ετών 1975 και 1995, αν και τα διδάκτρα και το κόστος των φοιτητικών εστών αυξήθηκε κατά 400%, δεν σημειώθηκε παρά μόνο μια αύξηση 32% των εξόδων που γίνονταν για τους φοιτητές (9).

Γενικότερα, όσα περισσότερα δαπανούν οι οικογένειες στη δημόσια ανώτατη εκπαίδευση των παιδιών τους, τόσο πιο απρόθυμες είναι να υποστηρίξουν οικονομικά το εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της φορολογίας. Το άγραφο συμβόλαιο που είχε υπογραφεί αμέσως μετά τον πόλεμο έγινε κομμάτι.

Υπόθεση πλουσίων

Οι ιθύνοντες του πανεπιστημιακού κόσμου δεν εγκρίνουν την τάση αυτή που εντείνεται εδώ και ένα τέταρτο του αιώνα. Η επιθυμία πρόσβασης στη γνώση, η αυτονομία στη διαχείριση, η αξία που δίνεται στη δημόσια επένδυση, το άνοιγμα στα κοινωνικά κινήματα, η αντιστοιχία ανάμεσα στην έρευνα αιχμής και τη δημόσια εκπαίδευση υπήρξαν οι δυνάμεις του αμερικανικού πανεπιστημιακού συστήματος.

Σήμερα, έχουν αρχίσει να φαίνονται οι αδυναμίες του οικοδομήματος: το ποιοτικό εκπαιδευτικό σύστημα απευθύνεται μόνο στους πιο πλούσιους, προτιμώνται επενδύσεις που πρόκειται να αποφέρουν γρήγορα κέρδη, είναι ξεκάθαρη η κοινωνική στρωματοποίηση, ο ανταγωνισμός οδηγεί σε απαγορευτικά κόστη, σημειώνεται συγκέντρωση πόρων στην κορυφή της πυραμίδας.

Ενας τέτοιος γενικότερος κατήφορος αποτελεί δίχως αμφιβολία νίκη για την αμερικανική δεξιά, καθώς οδηγεί στην εγκατάλειψη της φιλοδοξίας για εκπαίδευση υψηλού επιπέδου για το σύνολο της κοινωνίας. Αυτό που σίγουρα ενδιαφέρει είναι μια ανακάλυψη εκ νέου της κοινωνικής ισότητας στη γνώση.

Μια επιλογή, όμως, τέτοιου τύπου θα επιβληθεί καλύτερα από το σύνολο των Αμερικανών, παρά από τα ίδια τα πανεπιστήμια.

(1) http://colleges.usnews.rankingsandreviews.com/usnews/edu/college/rankings/brief/webex/lowacc_rief.php

(2) Jeffrey Selingo και Jeffrey Brainard, «The Rich-Poor Gap Widens for Colleges and Students», «The Chronicle of Higher Education», Ουάσιγκτον DC, 7 Απριλίου 2006* <http://chronicle.com/weekly/v52/i31/31a00101.htm>

(3) Βλ. Rick Fantasia, «Αθέμιτες συναλλαγές στην αμερικανική πανεπιστημιακή αγορά», «Le Monde diplomatique», Νοέμβριος 2004. ΣΤΕ: Η φοίτηση στις «μεγάλες σχολές» είναι προνόμιο για τις ελίτ, αν και θεωρητικά οποιοσδήποτε έχει πρόσβαση. Μετά το λύκειο, οι φοιτητές παρακολουθούν προπαρασκευαστικά μαθήματα για δύο χρόνια και ύστερα περνούν από διαγωνισμό εισόδου στη σχολή. Όσοι δεν τα καταφέρουν, μπορούν να συνεχίσουν στο τρίτο έτος του πανεπιστημίου. Μετά το τέλος των σπουδών στη σχολή, υπάρχει ο διαγωνισμός εξόδου. Ανάλογα με την κατάταξη σε αυτόν, ανοίγουν και οι πόρτες της δημόσιας διοίκησης σε αντίστοιχα κλιμάκια, ή της αγοράς εργασίας στον ιδιωτικό τομέα.

(4) Ανεξάρτητη ομοσπονδιακή υπηρεσία που έχει ως αποστολή τη βασική επιστημονική έρευνα.

(5) John K. Galbraith, «Το Νέο Βιομηχανικό Κράτος», Gallimard, Παρίσι, 1974.

(6) Το 1978 διενεργήθηκε δημοψήφισμα με λαϊκή πρωτοβουλία, το οποίο ενέπνευσαν οι ρεπουμπλικανοί, η λεγόμενη «Πρόταση 13». Το αποτέλεσμα ήταν να παγώσουν οι φόροι κατοικίας στην Καλιφόρνια και να υπάρξει σφοδρή μείωση των εσόδων της πολιτείας.

(7) Βλ. Ibrahim Warde, «Το αμερικανικό πανεπιστήμιο οδηγείται σε αφαίμαξη από τους εμπόρους», «Le Monde diplomatique», Μάρτιος 2001.

(8) Christopher Newfield, Henning Bohn, Calvin Moore, «Current Budget Trends and the Future of the University of California», Μάιος 2006* <http://www.universityofcalifornia.edu/senate/reports/AC.Futures.Report.0107.pdf>

(9) Eric Gould, «The University in a Corporate Culture», «Yale University Press», Newhaven (CT), 2003.

* Ο CHRISTOPHER NEWFIELD είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας - Σάντα Μπάρμπαρα, συγγραφέας του «Το Πανεπιστήμιο της Μεταβιομηχανικής Εποχής: Οι Πόλεμοι των Πολιτισμών και η Διάλυση της Αμερικανικής Μεσαίας Τάξης, 1980-2005» (υπό έκδοση).